

Po pošti prejemati:

za
celo leto naprej 26 K — h
pol leta " 13 " —
četrt " 6 " 50
mesec " 2 " 20

V upravnistvu prejemati:

za
celo leto naprej 20 K — h
pol leta " 10 " —
četrt " 5 " —
mesec " 1 " 70

Za pošiljanje na dom
20 h na mesec.

SLOVENEK

Političen list za slovenski narod.

Naročnine in inzerate
sprejema upravništvo v
Katol. Tiskarni, Kopitar-
jeve ulice št. 2.

Rekopisi se ne vračajo,
nefrankovana pisma ne
vsprejemajo.

Uredništvo je v Seme-
niskih ulicah št. 2, 1, 17.

Izhaja vsak dan, izvenredni
nedelje in praznike, ob
pol 6. uri popoldne.

Štev. 216.

V Ljubljani, v petek 21. septembra 1900.

Letnik XXVIII.

Kmetško vprašanje.

(Govor gosp. vodje Fr. Povšeta na II. sloven. katol. shodu.)

Nalog imam, da v slavnostni seji govorim o kmetškem vprašanju. Da se ta katoliški shod bavi tudi s tem vprašanjem, je umevno, vsaj je prav kmetški stan prva in največja opora našemu narodnemu razvoju in obstanku. Težavna pa je za govornika o tej zadevi naloga, ker svečanosti primerno moral bi slavnostni govor govoriti. Pa to je nemogoče. Če opišem stanje našega kmeta, kakoršno je, mora ta govor le žalost izvesti in v srcih naših napraviti grenek utis. Toda katoliški shod hoče delati, da se zboljša stanje delujočim stanovom; zato bodi mi dovoljeno podati v kratkih potezah resnično stanje kmetškega stanu. Besede ne izdajo, treba dokazov, in te nam daje izkaz števil, katere takoj več povedo, kakor dolge vrste besed. (Tako je!)

Da propada kmetški naš stan, moremo presoditi iz uradnih statističnih izkazov, po katerih se je v l. 1898 na novo vknjižilo 3 milijone gold. dolgov le na kmetška posestva na Kranjskem! (Žalostno!) Naravnost prestrašiti pa mora trezno in resno mislečega opazovalca teh razmer grozna svota na naših kmetških domovih na Kranjskem vknjiženih dolgov, ki znašajo 62 milijonov gold. Računajmo, da je treba le po pet od sto obresti plačevati, vidimo, da morajo naši kmetški posestniki na leto nad 3 milijone gold. le za poplačilo obresti spraviti skupaj. Če vpoštevamo, da znaša zemljiški davek v celi Kranjski 600.000 gld., jasno nam je, da znašajo obresti od dolgov petkrat toliko, kolikor ves zemljiški davek. In tu, slavni shod, je najhujša rana na telesu našega kmetškega posestva, rana, ki grozi, da propade ta stan, ki je za naš narodni obstanek tolike važnosti. Izračunano je, da znaša zadolžitev enega hektara naše zemlje nad 200 gld.!

Če vpoštevamo podrejene stroške za pridelovanje zaradi pomanjkanja in draginje delavcev; če vpoštevamo od leta do leta naraščajoče raznovrstne davščine, na drugi strani pa pogledamo cenik, po katerem moremo spravljati naše pridelke v denar, potem more tudi lahkomišljenec presoditi, da naše kmetijstvo je pasivno, to je, da dohodki ne pokrivajo izdatkov v kmetijskem gospodarstvu. (Tako je!)

Najhujši udarec zadala je evropskemu kmetijstvu sploh Amerika s svojimi pridelki. Odkar je Amerika osvojila si svetovni trg, narekuje ona cene žitu, cene, katere pri nas nikakor ne morejo pokriti stroškov za pridelovanje našega žita. Toda Amerika, ki je umela s parobrodi in z izredno ugodnimi tarifnimi cenami izvoz ameriškega žita pospešiti, tekmuje že z Evropo v oskrbovanju velikih mest, Londona, Pariza i. d. z živino, da, celo s presnim mesom. V novjšem času je pričela celo tekmovalje z našim sadjem! Mi se bojimo in strašimo naša jabolka pošiljati na Dunaj, in oni so predlansko leto ne tisoče meter. stotov jabolk poslali na Dunaj.

Prašati me utegne kedo: kako pa morejo to? Nato le kratak odgovor! Ameriška vlada je uredila uzorno parobrodje, izvršila nečuvno dolžino cenjenih železnic, katere dovajajo blago iz notrajnih pokrajin do morja, po katerem odhaja blago po neverjetno nizkih vozniških cenah na evropske trge. (Čujte!) Po železnicah in parobrodih priredila je vozove (vagone) in prostore na ladjah tako skrbno, da pri nas o tem še

sanjamo ne. Ima vagone z ventilacijo, da so vedno zračni; ima napravo, da se ob stenah vklada led, da presno blago ostane sveže. Pri nas pa se rajše prepiramo, namesto da bi delovali za zboljšanje gospodarskih razmer, katere bi omogočile našim producentom vztrajati v trdem konkurenčnem boju s ptujimi producenti. (Tako je!)

Vsemu temu pridružili so se še spekulant, ki na borzah trgujejo z žitom, kate-rega nimajo, pa o njem razpolagajo, kakor da bi ga imeli vse polno v skladiščih. Pri tem skušajo ti spekulant, ki lažnjivimi telegrami in poročili iz Amerike, Avstralije in drugod dokazati, koliko bogata je letina ondod, in cene žitu padajo na nečuvno nizko mero. Ko si ti veliki spekulant, potem s cenim nakupom ogromna skladišča napolnijo, pa oni zopet z lažmi opišejo, da je suša ali povodenj v Ameriki cele pokrajine ugonobila, da bo ondi žitna letina zelo slaba in, hajdi, cene narastejo kviško, napolnijo se njih blagajne, ubogi kmet trpin pa potem, ker je bil prisiljen koj po mlačvi prodati žito, za višjo ceno kupuje žito. (Res je!)

Pri tem trpi pa tudi konsument in v to poklicani krogi nemo zro v to brezvestno počenjanje, namesto da bi z železno roko posegli vmes in takemu izsesavanju producentov storili konec. (Tako je!)

Dovolj žalostne slike! Posledice pre-tužne govore dovolj ter kličejo na odpomoč. Dom za domom gre v ptujo last, na tisoče najkrepkejših naših sinov mora iskati v tujini kruha, kojega mu rodna mati zemlja ne more dati v potrebni množini. Nad 70 tisoč je naših ljudi v tujini (žalostno!), in bolešno bi moral domoljub izreči, da nam grozi propad. Edino nas teši to, da naši izseljenci, vsaj veliko njih, ne pozabi na dom, kojega ljubi čez vse, ampak le ker ga sila žene, gre v tuji svet, da si s krvavimi žulji prisluži ter prištedi toliko, da more vrniti se v očetnjo in po odplačilu dolgov ondi obstati. (Konec prih.)

Poročilo iz odsekov.

Tiskovni odsek.

(Dalje.)

b) Leposlovje in umetnost. O tem poroča mesto zadržanega dr. Al. Ušeničnika dr. Jož. Debevec: Verski politički in gospodarski liberalizem je rodil tudi v umetnosti, posebe v leposlovju, sebi enakega zaveznika; geslo, da je umetnost sama sebi namen, — umetnost je svobodna — kaj je drugega ko klic liberalizma po neomejeni svobodi mišljenja, govorjenja in tiska? Ako bi bila umetnost res sama sebi namen, ne bi se ji bilo treba ozirati na noben zakon božji, na noben zakon naravnosti. In res! Po vzgledu onega dela svetovnega slovstva zaničuje tudi pri nas en del leposlovja zapovedi božje, zakone naravnosti: smeši se vera v Boga, vera v previdnost božjo, taji neumrljivost človeške duše, resnica, ki je bistvena podlaga pravega življenja; z nogami se tepta peta božja zapoved, tako tudi osma, da tudi šesta, in ta še zlasti, dokazuje en pogled v naše novejšo in najnovejšo slovstvo. Nauk krščanske vere, da je človeška narava po grehu oslabiljena, pokvarjena, in da jo radi tega treba krotiti, brzdati, ta nauk je enemu delu našega leposlovja popolnoma neznan.

Da, še nasprotno se dokazuje v leposlovni obliki: da človek nima niti moči, naravnemu nagonu ustavljati se, da nima svobodne volje, da je vse, kar kristijan ime-

nuje greh, le naravni pojav zdrave narave, omnia naturalia — et naturalia non sunt turpia — to načelo se oznanja in izvršuje. (Nekaj vzgledov, kako pri nas en del našega leposlovja prezira božje zapovedi in načela krščanske naravnosti, je zbral dr. Aleš Ušeničnik v »Rimskem Katol.« VIII. (1896); njih število pa še vedno raste. V najugodnejšem slučaju, če se na pr. že pozitivno ne smeši ali tepta versko načelo, se pa negativno verskemu in naravnemu življenju zlasti mladih čitateljev dela neizmerna kvar s tem, da so junaki takih povesti, novel itd. v verskem oziru popolnoma brezbržni, indiferentni, da ne store ničesar, kar bi morali kot kristjanje storiti (na pr. prejemanje zakramentov). Na mlade čitatelje to neizmerno slabo vpliva zato, ker mlad človek skuša takoj vse, kar mu ugaja, kar občuduje, tudi posnemati. S čitanjem takih versko indiferentnih leposlovnih spisov mladina počasi popolnoma omrzne za pravo versko življenje. In to je njena največja nesreča! Stvar pojde pa tako dalje, dokler bode del slovenskih leposlovnih pisateljev indiferentnih do vere, da ne rečem hujšega. Le pisatelj, ki je sam prepričan in vnet kristijan, more tudi v mladem čitateljstvu vzbuditi ista čustva.

Skoro nezakeljive rane pa sekajo leposlovci mladini s spisi, v katerih jo seznanjajo s spolno ljubeznijo in z načinom, kako to delajo. Tu moramo pa takoj pripomniti, da krščanska morala ne prepoveduje pisatelju pisati tudi o tem predmetu: lahko piše, če ima pred očmi to resnico, da mora biti to čustvo prav urejeno, t. j. meriti mora na zakon, in zakon mej kristjani je zakrament, in pred sklenitvijo zakona mora kristjan, bodisi v praktičnem življenju, bodisi v povesti ali romanu, živeti zdržno; če tega ne stori, mora pisatelj pokazati, da je to greh in da to rodi človeku samemu in vsem, s katerimi pride v dotiko, obilo gorja in nesreče. Navadno pa se mehkuznost, prešestovanje slika z največjo naslado, a nikjer v spisu se ne — obsodi. Tako ni delal n. pr. Manzoni v svojih »Zaročencih«, tako ne dela n. pr. Sienkiewicz v »Quo vadis«, P. Coloma v »Lapalijah« i. dr. Toda, kakoršen je pisatelj v srcu... Le style c'est l'homme — je stara resnica. Sicer pa leposlovni pisatelji pozabljajo, da je poleg spolne ljubezni še toliko drugih predmetov, vrednih in hvaležnih, da bi se jih lotili... Pozabljajo pa tudi, da s svojimi nenravnimi spisi pripravljajo mladino naravnost za — anarhijo. »Machet die Jugend unsittlich, dann ist die Revolution leicht!«, je svetoval nekdo, ki je poznal človeško srce. Ali nimamo morda dokazov v rokah več ko dovolj, da da hočejo n. pr. framasoni uprav z nenravnimi spisi vplivati na ljudstvo, zlasti na ženski spol. To dokazuje n. pr. Orly, ki je sam bil nekaj let član lože v Švici od leta 1807 do 1827 (F. Jungmann, Gefahren belletr. Lectüre, Innsbruck, 1887). Je-li to narodno delo? Pač vse prej, nego to.

Liberalizem je velika laž povsod, tako tudi v leposlovju: laž je, da umetnik nima nad seboj božjih zakonov; laž je, da krščanski umetnik ni dolžan spoštovati načel krščanske vere. Usodepolna zmota, katero moramo pa katoličanje zavrniti z vso odločnostjo, je, če kdo misli, da bodi človek naraven samo v zasebnem življenju, kedar pa govori ali piše javnosti, je pa lahko tudi nenraven, da mu le donaša slavo ali dobiček. Da, to je temeljna zmota naše dobe, da

nekateri menda resno ločijo zasebno in javno moralo in da bo pravični Bog sodil človeka samo kot zasebnika, ne pa tudi kot takega, ki je deloval javno in za javnost. A zdrava, preprosta pamet mora vsakemu povedati, da je pisatelj isti človek, če v zasebnem pismu »pumpa« prijatelja za desetak, kakor če piše povest za leposloven list, imajoč pred očmi bliščeč honorar ali celo umetniški štipendij. »Isti človek, naj poje v tihem hramu pri zibki detetu, naj poje narodu; naj pripoveduje otrokom bajke in povesti, naj jih pripoveduje vsemu rodu. Isti človek, le delovanje je drugo; sedaj zasebno, sedaj javno. A človek je dolžan uravnati vse svoje delovanje po pravu večnega zakona. Kedarkoli in kjerkoli se odmakne od tega pravca, zgreši svoj smoter, zgreši pot do Njega, ki edini more utešiti nemirno naše srce.« (Dr. A. Ušeničnik l. c. str. 115.) Šesta božja zapoved veže vsakega človeka, torej tudi umetnika, tudi leposlovca; veže ga celo življenje, povsod, na vsakem kraju, v vsaki okoliščini, od te zapovedi ni nobene dispensacije za nikogar, torej tudi ne za leposlovca in umetnika. Kristus je rekel: »Kdor pohujša katerega teh malih, njemu bi bilo bolje, da bi se mu obesil mlinski kamen na vrat in se potopil v globočino morja.« Kristus ni tukaj napravil nobene izjeme za nikogar.

To resnico nam oznanja že naravni zakon. In kaj je naravni zakon? Ali ni posnetek v naši duši onega večnega zakona, ki z njim Bog nagiblje vse stvari k zdajnjemu smotru? Ali ni izraz tistega reda, ki mora biti med stvarnikom in stvarjo, med stvarjo in stvarjo? Kedo bode torej dejal, da javnemu delovanju ni določil stvarnik pravca in ravnila, ko je vendar določil tak pravec celokupnemu stvarstvu in ko vendar javno delovanje čisto globlje sega v medsebojno razmerje stvari nego — li zasebno? Slovo govori iz srca v srce, iz uma v um, ne posamnikom, kakor zasebna beseda, ampak celemu rodu. Zasebna beseda otruje eno srce, slovo otruje milijone. In stvarnik naj slovstvu, umetnosti ni namenil naravnega zakona? Če je stvarnik za-se ustvaril vse stvari, pa naj bi pustil, da mu slovstvo trga milijone od njega — brez kazni? Ali bi bil tak stvarnik neskončno modro bitje? »Bil bi res zaničanje samega sebe, torej — nič!« (Dr. A. Ušeničnik ibid.)

Nikar pa ne mislite, moderni leposlovci, da smo sami mi katoličanje tako ostri sodniki vaši. Mnogo ostreje so sodili o tej stvari pogani. Platon n. pr. de republika 2. ed. Bip. vol. 6. p. 247 piše nastopno: »Mari ni v vseh rečeh začetek najvažniši, zlasti pa pri vzgoji mladine? Zakaj v mladosti je duša zelo vsprejemljiva za vsak vtis in sprejme vsako podobo, ki jo hočemo vtisniti. Ali bomo demo torej kar meni nič tebi nič dovoljevali, da se seznanijo naši mladi ljudje z vsakim izdelkom pesništva, bodi njega vsebina kakršnakoli in pisatelj kdorkoli? dovoljevali, da vsprejmo va-se nazore in načela, ki so v največ slučajih v ostrem nasprotju z onimi idejami, po katerih bi se mladi ljudje morali ravnati enkrat, ko odrastejo?« Zato uči dalje Platon, da treba pesnike strogo nadzorovati, tvarino izbirati, vse gnilo odstraniti in mladini prikriti.

Isto misel ima pogan Kvintilijan (de institutione oratoria l. c. 8.): »Ker je mladina tako vsprejemljiva... mora se paziti, da so dela, ki se jej nudijo, pisana ne le v lepem jeziku, ampak mnogo bolj,

da so čista in pravno dobra. Potem govori tudi on o izbiri leposlovne stvarine. Kar torej mi zahtevamo od naših leposlovcev, ni za pičico več, kakor kar je zahteval Platon (ozir. Sokrat) v omenjenem spisu, kjer končno pravi: »Ker to, kar človek v mladosti sprejme v dušo, ostane neizbrisno in odločilno, je vse na tem ležeče, da so pesniška dela v popolnem soglasju z vero in pravnostjo«. (l. c. 250.) Pa seveda, Sokrat, Platon, Kvintilijan, to so bili sami jezuitje, sami »klerikalci! Sicer pa je z nami v tem oziru tudi Rousseau, ki ga obožujejo naturalisti; v spisu »O vplivu vede in umetnosti« odreja nenravnemu leposlovju vsako pravico življenja.

Zlo, ki ga je napravil liberalizem v slovstvu, je nepregledno; a še eno moramo omeniti: liberalizem je polovičarstvo, to je znano; v politiki, v soc. oziru so njega otroci dosledniši, najbolj dosledni so anarhisti. In tudi v slovstvu vlada anarhija. Najbolj se kaže ta anarhija v breznačnosti modernih leposlovcev. Svetovno naziranje starih pisateljev in pesnikov natanko poznamo, toda drugače je z modernimi. Nekdo je poskušal z velikim trudom sestaviti svetovno naziranje Goethejevo, a pokazalo se je, da Goethe ni imel nič enojnega naziranja. Poučno je, kar je o tem pisal dr. Mahnič (R. K. VII. str. 94 nsl.) o našem leposlovju. Grozna zmeda pojmov v vsem. Pisatelji sami nimajo čistih pojmov o svetu itd., kako morejo potem druge učiti, druge vzgojevati, ko je prvi pogoj vzgoje: enotno, jasno svetovno naziranje? In to daje samo krščanstvo, ki je hrani neomadeževano katoliška cerkev.

»Jasno izraženi nazori v bravcu bodrijo duha, razsvetlujejo in bistre, tudi voljo oplojejo in jo nagibajo k dobremu; čim bolj pa se moralne sile v človeku krepijo, tem bolj se brzda nižje: čustvo in domišljija. Naloga leposlovja je sicer, da blaži čustvo in oploja domišljijo, a to mora delati harmonično z drugimi dušnimi zmožnostmi. Harmonija pa zahteva, da v človeku vladata razum in volja drugim, nižjim zmožnostim: zato ne sme leposlovec nikdar plemenitejših zmožnosti tako zanemarjati, da ne bi dobile v umotvoru primerne hrane, dočim bi se bujno redila domišljija in čustvo. Razum živi ob idejah, volja pa se ojačuje po jasnem, določenem spoznavanju pravega... Slovstvo, v katerem vlada logični anarhizem, ne podaja razumu in volji duševne hrane. Zmedenost pojmov in logična nejasnost se loti tudi bravčevega duha, hrana je le domišljiji, čustvu, odtod sentimentalnost, fantasti«. (Dr. Mahnič ibid.) — Vzglede zato dejstvo več ko preveč!

A imamo, hvala Bogu, Slovenci tudi pisateljev s krščanskim svetovnim naziranjem; kako vse drugačni so njih spisi, kako priljubljeni zlasti nepokvarjenemu čitatelju! — Imamo tudi liste v tem duhu urejevane, zlasti »Dom in Svet«, ki obdeluje vse leposlovno polje.

Naš boj je naperjen proti liberalizmu na vsej fronti, torej tudi v slovstvu: in v tem oziru vemo, kaj nam je storiti z leposlovnimi časniki, kar jih imamo. A še eno bi nasvetoval ob koncu: Večkrat se povdarja z ozirom na slikarsko umetnost, da n. pr. cerkvene, res namenu služeče slike more naslikati le slikar, umetnik, ki je sam pobožen, n. pr. Angelico, Rafael, ki so se postili, predno so jeli slikati kaj posebnega; in kakor se »društvo za krščansko umetnost« hvalevredno in uspešno bori zoper pokvarjeni ukus in glede na strogo cerkvenega duha, tako moramo delati tudi v leposlovju; a tudi tu velja; lep umotvor more ustvariti le umetnik z jasnim krščanskim svetovnim naziranjem. A ker se naša srednješolska mladina večkrat popolnoma zbega, treba, da mlade pisatelje vzgojimo, da jim pomagamo priti do pravega krščanskega naziranja.

V to svrhu jih je treba opozarjati na taka dela, n. pr. Dante, Shakespeare, Calderon, Manzoni itd., dajati jim v roke primerne apologetične knjige; slednjič je potrebna tudi resna kritika. Sveti Bernard pravi nekje: »Si scribas, non sapit mihi, nisi legero ibi nomen Jesus.« Mi ne zahtevamo toliko, pač pa vselej, da ni v spisu nič, kar bi žalilo le količkaj načela vere Kristusove.

Predložene resolucije se sprejmo brez debate. Konečno poročevalec izreče željo, da se izdaj tudi v slovenščini knjiga, znani nemški Kreiterjevi knjigi: »Confessionelle Brunnenvergiftung«. (Dalje sledi.)

Politični pregled.

V Ljubljani, 21. septembra.

O razmerah v bodočem parlamentu je podal včeraj član in vodja nemške ljudske stranke precej jasno sliko, namreč tako, kakoršne si žele vsi avstrijski Nemci. Nemška »gemeinbürgerschaft« bo imela v rokah vso vodivno ulogo in Čehi bodo popolno osamljeni s svojo zahtevo po češkem državnem pravu. Iz tega je razvidno, da se bodo Nemcem pridružili tudi Poljaki in Italijani, ki dosedaj vsaj javno niso marali trobiti v jeden rog z nemškimi radikali. Morda računajo celo na socijalne demokrate. Navstali bi potem v parlamentu samo dve stranki: velika nemška zmes in pa Čehi z Jugoslavo, ker o teh menda vendar nihče ne more misliti, da bi šli s svojimi nasprotniki. Misel o taki sestavi zbornice je precej drzna, še drznejša je pa trditev, da bodo Čehi v tem slučaju opustili obstrukcijo. Jedinega orožja, s katerim se jim bo še mogoče braniti nemškemu nasilju, menda vendar ne bodo izpustili iz rok. Seveda gorenje izjave ne olajša končno zatrdilo, da bodo gotove stranke prej ko slej vztrajale na stališču popolne enakopravnosti, ker ta izjava bo tudi v bodoče le na papirju.

Volitvi oklic nemške ljudske stranke je izšel danes v njenem graškem glasilu na prvem mestu. Tu se seveda najprej pripoveduje, kaj so njeni močje v državnem zboru storili za nemštvo, da so povzročili odpravo jezikovnih naredeb ter razbili desnico, ne povedo pa, da so onemogočili prepotrebno socijalno delo v zbornici. In vključ temu se drznejšo izjavljati voditelji te stranke, da se trdno oklepajo gospodarskega in socijalno-reformatornega dela. Seveda se blišči na prvem mestu zahteva po izključno nemški vladi v Avstriji, kjer mora zavladati nemščina kot državni jezik, ker sicer se — razdrobi država. Ljudstvo mora pokazati, da hoče avtonomno samoupravo Avstrije pod vodstvom nemškega naroda. — No s tem oklicem se bodo bržkone strinjale tudi vse ostale frakcije nove »velike« nemške parlamentarne skupine.

Graja nadbiskupu dr. Stadlerju in časopisje. Nepopisno veselje je zavladalo v vsem nemškem in mažarskem židovskem ter framasonskem časopisju, ko je zagledalo beli dan znano grajalno pismo. Mej nemškimi listi se je posebno odlikovala dunajska židinja, ki je iz pisma izvajala, da se v bodoče noben duhovnik ne sme ganiti iz cerkve in ne pečati niti z najmanj politično zadevo. Tega si seveda liberalci vseh vrst že davno žele in zato je bilo njih veselje nepopisno, ko se jim je zdelo, da so od sedaj dalje sami gospodarji na političnem polju. Toda pri tem računu so se grozno opekli. Razni katoliški listi so jim takoj dokazali, da liberalci v tem oziru zaman pričakujejo kake premembe. Posebno odločne so sledeče besede dunajskega »Vaterlanda«: Duhovščina se bo i nadalje pečala s politiko, v cerkvi in izvan nje, z besedo in pismom, na vsak dovoljen in dostojen način, in sicer zato, da brani resnico in pravico ter najvišja dobra človeštva in v pravi blagor države in naroda. Duhovščina bo tudi pri bodočih volitvah strogo delovala v tem smislu in se torej strogo pečala s politiko, da zmagajo katoliškomisleči kandidati; v tem oziru si ne da duhovščina zapovedovati od nikogar ter tudi ne slepiti. Stori la bo vselej in povsod le svojo dolžnost.

Rumunsko-bolgarski razpor še ni poravnani in zdi se, da postajajo Rumuni vedno bolj oholi in zmage si zvesti. To se razvidi posebno iz pojasnil, ki jih je dal rumunski zunanji minister Marghiloman nekemu sotrudniku mažarskega lista »Egyetertes«. Mož tu naglaša, da so Rumuni povsem nedolžni, da so vestno izpolnivali svoje dolžnosti napram Bolgarom. Bolgari so podkupili morilce, sedaj pa ne marajo dati zadostjenja in taje celo obstoj (revolucionarnega odbora. Rumunska vlada je sama izvršila vso preiskavo, označila napadalce in

napadalce, a vlada v Zofiji še sedaj ni uvedla preiskave. O morilecu Stojanu se celo trdi, da ni bolgarski podanik, in izjavlja, da je obstoj revoluc. odbora glasom določil berlinskega kongresa opravičen. Rumuni bodo napram takemu postopanju i nadalje ohranili hladno kri in mirno čakajo rešitve tega vprašanja, s katero se je že pričelo. — Načina rešitve pa minister ni povedal. Iz navedenega se razvidi, da so Rumuni gotovi zmage, ne pomislijo pa ne, da tudi Bolgari niso popolno osamljeni.

Dopisi.

Iz Polhovega Gradca, 18. sept. Taka redka slovesnost, kakor smo jo obhajali v nedeljo 16. septembra v Polhovem Gradcu, zasluži, da o njej čujejo tudi drugi. Imeli smo novo mašo, katero je daroval č. gospod Ivan Trobec, ki je v družbi svojega strica — ob enem svojega višjega pastirja premisljivega škofa Jakoba Trobea — prišel iz daljne Amerike, da na svojih rodni tleh, v svoji domači župni cerkvi, kjer je bil krščen in kjer je prejel prvo sveto obhajilo, daruje prvo sveto mašo. Koliko slovenskih duhovnikov v Ameriki je želelo svojo prvo sveto daritev opraviti doma na Slovenskem in se v sredi svojih starišev in sorodnikov veseliti tega dne, pa jim ni bilo mogoče. Tudi č. g. novomašniku ne bi bilo to tako lahko mogoče, da ni njegov stric škof, ki je v svoji radodarnosti novomašniku, njegovim starišem in sorodnikom napravil to izvanredno veselje.

Cerkveni govor je imel milostljivi škof J. Trobec sam. Akoravno že 36 let biva v Ameriki, mu vendar njegova materina beseda še gladko teče. Ko je v prijaznih besedah izrazil svoje veliko veselje, da je čez dolgo let zopet v svojem rojstvenem kraju, katerega se vedno spominja v tujini; izrazil svoje veselje, da vidi pred oltarjem svojega stričnika-novomašnika, sad svojih skrbi in molitve, je prav poljudno opisoval visoko čast katoliškega mašnika, namestnika Kristusovega. Govoril je tako prepričevalno in navdušeno o visokem duhovskem poklicu, kakor zamore govoriti le katoliški škof. Vnemal je poslušavce, naj spoštujejo duhovnike, ne tako zaradi njih osebnih spretnosti, ampak zaradi njih visokega stanu — poklica — kot namestnik Kristusa. Tega pred šestintridesetimi leti, ko je bil on še na Kranjskem, ni bilo potreba povdarjati. Dandanes pa, ko nekateri hudobni, brezumni ljudje hočejo iz src vernega slovenskega ljudstva iztrgati spoštovanje do duhovnikov, je to prepotrebno. Visoki govornik je z zgledi iz svoje lastne skušnje v Ameriki pokazal, kako se godi onim, ki duhovnikov ne spoštujejo. Taki navadno brez duhovnika, brez svetih zakramentov umro, dočim oni, ki duhovnike spoštujejo, dosežejo milost, da imajo na smrtni postelji duhovnika poleg sebe. Krasen govor je napravil mogočen vtis na vse poslušavce.

Visoki mlaji, lepi slavaloki, ubrano zvočenje, mogočni streli so oznanjevali, da je bil ta dan dan splošnega veselja za vso polhograjsko župnijo. In za vse to nedolžno veselje se imajo zahvaliti mil. škofu, svojemu rojaku, ki se ni ustrašil trudapolne poti ter pripeljal stričnika-novomašnika med domačine. Bog mu vse stotero povrni, gosp. novomašniku pa dodeli obilnega blagoslova!

Iz Kozjega, 20. septembra. Čudne sodniške razmere vladajo v Kozjem. Za danes le sledeči slučaj: Ko so nedavno neki nemškutarski razgrajči — uslužbenci sodnije in davkarje — po svoji navadi zopet razsajali in hajlali po slovenskem Kozjem, jih je neka slovenska družba k miru pozvala. Na to so nemškutarski razsajči Slovence tožili zaradi razžaljenja časti, in sicer po poprejšnjem pogovoru s sodnikom Gelingsheimom, ki se sploh vede kot nekaj pravnih konzulent naših nemškutarjev in politikov. A glej! Ker se med toženimi Slovenci nahaja tudi tukajšnji odvetnik, se je cela sodnja odklonila in prosila za delegacijo druge sodnije. Toda s kako motivacijo! V dotičnem sodnijskem poročilu je brati: »... weil in den Strafsachen ... auch der hiesige Advokat N. N. beteiligt ist, zu welchem sämtliche hg. Referenten theils in freundschaftlichem theils in gespanntem Verhältnisse stehen und jedem derselben die Verhandlung unangenehm wäre ...« itd.

To je gotovo nekaj novega. Sodniki se smeje odklanjati le, ako so iz postavnih razlogov izključeni; to so pa n. pr. zaradi sorodstva ali ker so sami udeleženi itd. A da se sodnik odklanja, ker živi s stranko »in gespanntem Verhältnisse«, to je tak kuriozum, da ga je treba pibiti. Čudna mora s prisego objektivnost sodnika biti, ako se on iz »napetosti« ali sovraštva ne upa proti nasprotniku soditi, in malo zupanja v svojo pravičnost mora sodnik imeti, ki se sam odklanja iz takšnega razloga. Toda, ali sme sploh sodnik tako očitno priznavati, da živi s strankami v sovraštvu? Mi menimo, da bi morala skrb za ugled justice vsakega sodnika toliko navdajati, da ne bode sam priznaval, da sovraži tega ali onega.

Kake posledice mora to imeti? Ali ne bode dotični odvetnik smel v prihodnje takšna tako nerodna, a tako dragocena priznanja izrabljati proti sodniku? Da, to se bo lahko zgodilo; kajti kdo bode imel do sodnika zaupanje, ki sam pravi, da je sovražen in da zaradi tega sam nima zaupanja do sebe?

Ce pa že tako razmerje vlada med sodnikom in odvetnikom, kaj sledi iz tega v prid pravosodstva? Mi mislimo: Ker odvetnika ne morejo predstaviti, mora sodnik iti iz kraja. In kdo je ta »napet« sodnik? Dr. Gelingsheim, hvala lepa Vam za Vašo odkritost.

Slovanskim rokodelcem in obrtnikom!

Dne 10. prosinca so se šli v Pragi v rokodelsko-obrtni Besedi odposlanci »Zemské jednoty řemeslnických a živnostenskyh společenstev v Království Českém«, zastopniki »Zemské jednoty živnostenskyh společenstev na Morave« z zastopniki poljskih in slovenskih obrtnikov k skupnemu posvetovanju o sedanjem težavnem gospodarskem in krivičnem obrtno-pravnem stanju vsega rokodelstva in obrtništva kraljevin in dežel, zastopanih v državnem zboru. Na tem shodu je bilo sklenjeno, da bi se leta 1900 vršil v Pragi

Prvi obrtni shod slovanski.

Odbor tega shoda, sestavljen iz društvenih zvez na Češkem in Moravskem, pa je nastavil rok temu shodu na 28. in 29. septembra 1900.

Prijatelji!

Rokodelski in obrtni stan se je prej in se še sedaj šteje med glavne stebre države; a pri vsej njegovi važnosti vendar ni užival one skrbi in podpore, da bi se mogel vzdržati in se uspešno ustavljati gospodarski in tehnični premoči velikega kapitala.

Pravna bramba maloobrtnega proizvajanja zahteva nujno popolno preosnovo doslej veljavnega obrtnega reda. Po našem prepričanju ni mogoče to preosnovo izvesti z jednotnim državnim zakonom, ki bi jednako veljal za vse kraljevine in dežele, zastopane v državnem zboru, in ustrezal potrebam vseh dežel. Prepričani smo, da obrtno zakonodajstvo spada v področje deželnih zborov.

Proizvajalna zmožnost rokodelca pa je nujno odvisna od cenenege in lahkega maloobrtnega kredita, in če je naša bramba proti premoči velekapitala nedostatna.

V našem neugodnem položaju nasproti silnejšemu in z boljšim orodjem preskrbljenemu sovražniku nam mora krepiti zavest, da se nam kar najhitreje posreči rešiti zelovažno vprašanje zavarovanja rokodelcev in obrtnikov za slučaj stari in nesreče, za katerega rešitev moramo delovati z vsemi postavnimi sredstvi.

Ker skrbimo za srečno bodočnost rokodelstva in obrti, moramo pač tudi priznati, da je omika in šolstvo, zlasti izobrazba našega obrtnega naraščaja pogoj za procvit našega stanu.

Da bo strokovno obrtno časopisje moglo popolnoma ustrezati svojemu namenu, je naša dolžnost, da se potrudimo za njegov vsestranski razvoj.

Da pa lažje in hitreje dosežemo svoj smoter, moramo se zblížati, moramo tesneje skleniti svoje vrste in z vztrajnim, premišljenim delom izvesti svojo organizacijo. Češki obrtniki so že naredili prvi poskus take organizacije na podlagi obrtnega

reda, ko so na Češkem in Moravskem združili vsa obrtna društva v deželno zvezo. Sedaj se gre za to, da bi se na vseslovenskem obrtnem shodu sprejel in dognal temelj za splošno organizacijo vseh slovanskih rokodelcev in obrtnikov.

In ko se bomo slovanski obrtniki prvič sešli k tako važnemu dogovoru, zmenili se bomo tudi, kako bi se to naše zbližanje utrdilo in dobilo tudi praktičen vspeh na gospodarskem polju, da bi se medsebojno bolj in bolj podpirali in varovali.

Lep je naš program, težko delo nas čaka. Ne bomo se strašili nobenega truda, nobenih žrtev, da bi le naše misli in ideje našle pridne pristaše in boritelje, da postanejo početek lepše, nadobudnejše bodočnosti slovanskega rokodelstva in obrtništva.

Pozivljamo in vabimo vsa slovanska obrtna društva, besede, kola, zadruge, pozivljamo vse slovanske obrtnike in njih prijatelje kar najsrčneje k svojemu prvemu shodu v Prago 1900.

V Pragi, Brnu, Krakovem, Ljubljani, dne 18. sept. 1900.

Kdor se priklasi k shodu, naj to naznani vsaj do 26. septembra 1900 pripravljalnemu odboru v Prago. Pojasnila daje pripravljalni odbor v Ljubljani, v katerem so gospodje: Appe Fr., Breskvar, Erjavec, Hinterlechner, Kregar, Tome Fr., Tome Josip, Žan Fran.

Dnevne novice.

V Ljubljani, 21. septembra.

Umrli je sinoči ob 7. uri, kakor se nam brzojavlja, č. g. Fr. Zakrajšek, župnik v Dragi. Pogreb bode jutri ob 10. uri. Roj. je bil l. 1863 na Blokah, v duhovnika posvečen l. 1886. Bil je jako blaga duša. Bog mu daj večni mir!

Vsi na krov! Pod tem naslovom piše »Učiteljski Tovariš«: »Državnozbornske volitve so pred pragom. Vse zavedno učiteljstvo pozivljamo, da stori svojo dolžnost in deluje za kandidate, ki so naklonjeni svobodomiselnemu učiteljstvu (n. pr. Šuklje?). Na Kranjskem bo kandidoval v V. kuriji napreden učitelj. Torej, takoj vsi na krov in na delo! — Ta notica v »Učit. Tovarišu« kaže tudi, koliko je vreden znani Jelenčev popravek.

„Slov. Narod“ proti delavcem. O nečuvnih razmerah v tukajšnji tovarni za užigalice smo že poročali. Delavci so bili primorani delo ustaviti, ker jim je lastnik pred nosom vrata v tovarno zaprl. »Slov. Narod« pa je včeraj objavil inserat, v katerem tovarnar išče novih delavcev in delavk ter jim obljublja »dober in trajen zaslužek«. Kakor čujemo, so plače v tej tovarni kar najslabše. Kar pa je delavce najbolj peklo, so nečuvne razmere v bolniški blagajni. Te razmere so na magistratu dobro znane, a niso vzeli metle v roke. In tako podjetje »Slov. Narod« v inseratu priporoča. Ogorčenje mej delavstvom je vsled tega veliko. Soc.-dem. pa se še družijo s tako kapitalistiško stranko. Dotična firma je bila tako nasilna, da je tudi našemu listu poslala inserat, ki smo ga seveda odklonili.

Ljudsko štetje se bode vršilo od 1. do 31. januarja 1901.

Gluhonemnica v Ljubljani je dograjena. Oglasilo se je že več dečkov za šolo.

Kaj sem doživel v vojni v Transvalu? O tem bode jutri zvečer ob 8. uri v glasbeni dvorani filhar. društva predaval g. Egon Mosché. Predavanje bode trajalo okolu poldruge ure. Čez 14 dni bode predaval v slovenskem jeziku.

Iz Celja se poroča, da se bode v ponedeljek 24. t. m. ponujal ondi za kandidata zopet znani dr. Pommer. Nemci se boje za slovanskega kandidata v tej skupini.

Slovensko gledališče. Jutri zvečer je prva operna predstava, poje se Aida. V nedeljo, 23. t. m. igrala se bo klasična igra Grillparzerjeva Sappho. V tej igri nastopijo novoangažovani člani drame, gospodičina Kristina Rückova, ki je bila prej heroína in igralka ljubimskih ulog na narodnem gledališču v Plznu, igra ulogo Melitte, gospod Josip Štefanac, bivši igravec v Zagrebu, igra ulogo Phaona, naslovno ulogo igra gospa Danilova, Eucharis je gospodičina Ogrinčeva, Rhamnes je g. Housa in manjšo ulogo seljaka

igra Boleška. Za nedeljo napovedana igra »Dolski župnik« pride pozneje na vrsto.

Slike članov slovenske drame in opere so razstavljene v izložbah pri Gričar in Mejaču in L. Schwentnerju.

Umrli je včeraj zvečer ob 7. uri zvečer po dolgotrajni mučni bolezni večkrat previden s sv. zakramenti gosp. Ivan Marinko, večletni črkostavec v »Katol. Tiskarni« v 29. letu starosti. Kal bolezni si je nakopal pri vojaških vajah l. 1898 na Notranjskem kot četovodja pri deželni brambi. Zapustil je ženo s tremi nepreskrbljenimi otroci. Ž njim je izgubila družina svojega skrbnega očeta, »Katol. Tiskarna« pa vestnega so-trudnika. Pogreb bo jutri ob pol 6. uri popoldne iz Trnovskih ulic št. 7. N. v m. p.!

Moderni »Rokovnjači«. Piše se nam: Doslej smo menili, da sta »Rokovnjače« spisala Jurčič in Kersnik, a da jih je »dramatizoval« Govekar. Na lepakih, ki po mestu naznanjajo vsopred dramskih predstav slov. gledališča, pa se čita, da je »Rokovnjače« spisal Govekar. Ali ni to predebela pomota?

Žrebanje. Dne 1. oktobra se na Dunaju vrši osmo žrebanje serij 4% prioritetnih zadolžnic lokalne železnice Ljubljana-Kamnik.

Odlikovanje. Sodni sluga I. Klemenčič v Kamniku je povodom svojega umirovljenja dobil srebrni križec za zasluge.

Bohinjska železnica. Danes 20. sept. so pričeli prvo pripravljavno delo za predor skozi Bačo. Dvajset domačih delavcev je pričelo kopati takoimenovani »Kolbapredor«. Pričetek dela se je naznanjal s slavnostnim streljanjem. — Bog blagoslovi delo!

Učiteljska zborovanja. Včeraj sta se vršila občna zborna »Vdovskega učit. društva« in »Narodne šole«. Pri obeh zborovanjih sta se predsednika gg. I. Režek in A. Razinger spominjala cesarjeve 70letnice. Premoženje »Vdovskega učit. društva« znaša 112.309,43 kron, »Narodne šole« 5022,49 kron.

Trgovci in obrtniki, kateri imajo v Črni gori kupčijske zveze, dobe v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani važno zaupno naznanilo.

Ljubljanske novice. Tržaški izletniki, ki pridejo v Ljubljano s posebnim vlakom ogledat si l. slov. umetniško razstavo, odpotujejo iz Trsta dne 7. oktobra ob 5½, uri zjutraj. — Srebrno žepno oro ukradla je svoji prijateljici Marija Slamnik. Policija je prišla Slamnikovo, ki sedaj čaka, koliko bo bila ura na rogovžu. — Tat škornj. Nove škornje, katere je ukradel zidar Ivan Vidoni svojemu kolegu, so se dobile pri starinarju. — Zlato verižico našel je F. Krašovic. Verižica je vredna 44 K. — Policija je zaprla več fantov, ki so včeraj prišli na naknadni nabor, ker so fantje razgrajali in vriskali po cestah. — Ušel je iz blaznice na Studencu na umu bolni I. Bučar. Dobili so Bučarja na sv. Petra cesti ter ga oddali nazaj v blaznico. — Vojaških patron je pustil na dolenskem kolodvoru nek neznanec 12 zavrtkov. Skoro gotovo so patroni ukradeni. — Pri narodni dirki, ki se bo vršila prihodnjo nedeljo, bode ta najboljša hrvatska vozača na tandemu Puhovič-Novak na njujin poziv tekmovala z najboljšimi slovenskimi vozači na tandemu.

Koroške novice. V občini Bela pri Železni Kaplji je izvoljeno slovensko-narodno občinsko predstojništvo. — Dne 13. sept. je g. dr. Eduard Mais, profesor na višji realki na Dunaju, v Vrbi umrl nagle smrti. Dan poprej je prišel sem na letovišče. Stanoval je pri Ulbingu in šel omenjenega dneva z ženo in otroci se na vrt sprehajati. Naenkrat mu pride slabo. On objame hitro blizu stoječe drevo, pa kmalu pade na tla, zadet od srčne kapi. Star je bil še le 47 let. — V Dvoru nad Vrbo je prestopil h katoliški cerkvi 24-letni žid dr. Helm. — G. šolski voditelj Anton Katnik na Suhi je imenovan nadučiteljem na Suhi. Prestavljena je učiteljica gđč. M. Aichholzer iz Tržiča v Št. Vid, za učiteljico na Vratih je nastavljen gđč. J. Elgetz. — Zdravnik v Labudu, g. dr. M. Dvofak, je imenovan za okrožnega zdravnika ravnotam. — Običajna dirka je bila na vresu v nedeljo dne 9. t. m. Udeležba je bila dobra. — Deželna učiteljska konferenca se je vršila v Celovcu

dne 17., 18. in 19. sept. — Celovško gledališče prične s predstavami dne 29. sept.

Slovenski uspeh na Koroškem. Iz Velikoveca, dne 20. t. m. Pri občinskih volitvah v občini Važenberg ob Velikovecu je slovensko-narodna stranka zmagala v II. razredu. Doslej so bili vsi trije razredi v rokah nemškutarskih liberalcev.

Koroški »bauernbund« je, kakor poroča »Mir«, dne 16. t. m. zboroval pri Raku na Ruštatu ob Velikovecu. Napravili so ta shod zaradi obč. volitev v važenberški občini. Zbrali so se znani »bauernbundarji« in »nemški« Velikovčani, drugih poslušalcev je bilo malo. Predsedoval je Papič, govorili so Tschernigg, pliberški Metnic in Plavec. Ta je kazal vso svojo modrost in »ljubezen« do kmeta s tem, da je udrihal po skladišču v Sindivasi in pogreval tista lažnjiva očitanja in zavijanja, katera je bil svoj čas v dež. zboru privlekel na dan in katerih neresničnost smo že dokazali v našem listu. — V oči je »bauernbundarje« bodla naša slavnost pri »Krajcarju« in »K. W.« se ne sramuje trditi, da smo ta »tabor« napravili samo zavoljo »bauerntaga« pri Raku! O ne, cenjeni gg. »bauernbundarji«! Toliko časti vam pa ne delamo. Mi smo svojo slavnost naznanili že dne 6. septembra, vi pa »bauerntag« šele celih osem dni pozneje! Torej kar podtikate nam, to ste storili sami! Kako malo se vam je ta namera posrečila, kaže ogromna udeležba pri naši slavnosti!

Premovanje konj se je 15. t. m. vršilo v Trebnjem za litijski in novomeški okraj. Pripeljali so 14 kobil z žrebeti, 4 mlade kobile in 14 žrebce. Premovalno sodišče je bilo s kakovostjo živalij zadovoljno, ne pa z množino; posebno mladih kobil je bilo premalo. Gajalo se je obrzdanje. Darila so dobili: Za kobile z žrebeti: Prvo drž. darilo (70 kron) Josipina Hribar iz Vel. Gabra, drugo (40) Jože Svetan iz Stopiča, tretje (30) Janez Smolič iz Škovca, četrto Fr. Zadel iz Št. Vida, peto Fr. Razdrh s Temenice, šesto Julij Treo iz Male vasi. Srebrne svetinje: A. Bizjak iz Škovca, Jože Pavšer in Fr. Grabnar iz Vel. Gabra. Za mlade kobile: Prvo darilo (50 kron) A. Bizjak iz Vel. Loke. Druga za ta oddelek namenjena darila se radi premale udeležbe niso mogla oddati ter so se v III. skupini razdelila. Za žrebete: Prvo darilo (40 kron) A. Svetan iz Cerovca, drugo (30) Ivan Vrhovec iz Žužemberka, tretje A. Godina iz Vel. Gabra, četrto Fr. Bizjak iz Škovca. Srebrne svetinje: Fr. Zupančič iz Trebnjega, Jože Berce iz Korit, A. Zupančič iz Dol. vasi, I. Kukman iz Gradenc, Fr. Modic iz Žužemberka. — V Št. Jerneju se je premovanje vršilo dne 17. sept. za krški in črnomaljski okraj. Pripeljali so 14 kobil z žrebeti, 9 mladih kobil in 20 žrebce. Komisija je bila s krmljenjem in snajenjem jako zadovoljna, manj pa s podkovstvom. Darila so dobili: Za kobile z žrebeti: Prvo darilo (70 kron) Fr. Turk iz Ostroga, drugo A. Ulm iz Klevevža. Ker pa se je ta odpo-vedal darilu, je dobil srebrno svetinjo. Tretje darilo je dobil Ig. Rangus iz Čadrež, četrto Fr. Rebselj iz Sv. Jakoba, peto I. Kerin iz Sv. Križa, šesto I. Vrtačič s Pristave, dalje A. Božič s Sela, M. Marinšek iz Župeče vasi, Jos. Turk iz Ostrega, I. Škorec iz Škopica, A. Mencin z Drame, A. Barborič iz Čadrež. Za mlade kobile: Fr. Repše iz Sv. Jakoba, I. Stojin iz Ostroga, I. Globevnik iz Škocijana, Fr. Turk iz Ostroga. Srebrne svetinje: P. Krhin z Gradišča in A. Banič iz Smednika. Za žrebete: I. Tavčar iz St. Jerneja, I. Korenič iz Čadrež. Srebrne svetinje: I. Gorenjec z Vrha, A. Barborič iz Čadrež, A. Mencin z Drame, I. Stojin iz Ostroga. Srebrne svetinje: I. Kovarčič z Vrha, P. Durjava iz Škocijana, A. Lenčič iz Šmalčje vasi, I. Štrukelj iz Zaboršta. Dalje M. Marenšek iz Župeče vasi, I. Gregorič iz Grubelj. Srebrne svetinje: A. Prijatelj, Fr. Fabijan, P. Krhin in I. Čudovan.

Mariborske srednje šole brez telovadbe. Na mariborskih srednjih šolah letos ne bo telovadbe, ker je mariborski mestni zastop odbil prošnjo ravnateljev, naj se mestu telovadnica prepusti za gimnazijce in učiteljskince. Država je pozabila za svoje šole preskrbeti posebno telovadnico.

Iz celovške škofije. Prestavljeni so: g. L. Franta, provizor v Nemškem Grebinju, v Weitensfeld; g. Mat. Streit, provizor v Št. Boštjanu, v Osje; gosp. M. Müller, provizor v Weitensfeldu, v Nemški Grebinj; M. Thaler, provizor v Malem Cerknem, v Hohenpressen; g. J. Schwabl, provizor v Dobrijah, postane kaplan v Št. Petru v Kačtalu.

Zakonska sreča. V Slivnici na Štajarskem je žena graščinskega vrtnarja Antona Špureja povila trojčke, ki so vsi zdravi.

Rektorat c. kr. živinozdravniške akademije v Lovu nam naznanja pogoje za vprejem: 1. Kot redni slušatelj akademije sprejet more biti oni kandidat, kateri se izkaže s svedočbo zrelostnega izpita (mature) na gimnaziji ali realki. 2. Ako je kandidat v preteklem letu svoje študije na kaki drugi visoki šoli nadaljeval, mora se izkazati z dotičnimi dokumenti. 3. Doba študij traja osem semestrov ali štiri leta. 4. Vpisovanje prične se prvega oktobra in traja do osmega oktobra. 5. Učni jezik je poljski. Vsakter slušatelj more izpiti v maternem jeziku polagati, ker p. t. profesorji razumejo slovanske jezike. Klinika je urejena po švicarskem sistemu, ter imajo slušatelji izvanredno priliko, prisvojiti si popolno teoretično in praktično izvežbanje.

Predaja premoga v Ljubljani je znatno draga radi tega, ker prodajalci potrebujejo mnogih prometnih sredstev za vožnjo premoga po Ljubljani. Dobili smo nasvet, naj bi se opustilo prodajanje premoga po hišah in naj bi stranke same direktno naročale in kupovale premog pri prodajalcih. Večje množine premoga bi prodajalci tudi dostavljali na dom, vendar bi bilo na ta način prihranjenih mnogo voženj in tako lahko tudi premog nekoliko cenejši.

Neznani tat je v torek dne 18. septembra t. l. pod noč ukradel Frančišku Germovniku, peku v Mengšu, nekaj čez 200 K. Sodi se, da je moralo zlikovcu že prej dobro znano biti, kje se dobi tam denar.

Iz morja potegnili so v Trstu na pomolu sv. Karola mrtvo truplo 52letnega dninarja Matevža Orožna, doma iz Postojne.

Na Reko je priplula veličanska angleška ladija »Milwaukee«, da naloži 1200 ogerskih konj za južno Afriko. Parnik nosi 12.000 ton in je največja trgovska ladija, kar jih je kdaj bilo na Reki.

Telefonska in brzojavna poročila.

Dunaj, 21. sept. Cesar je danes vsprejel min. predsednika in ogerskega fin. ministra.

Dunaj, 21. sept. Tukaj se mude vitez Jaworski, baron Dipauli in dr. Ebenhoch, ki se posvetujejo o položaju. »Lin. Volksblatt« je objavil pismo z Dunaja, skoraj gotovo od Ebenhocha. Dopisnik obsoja češko zahtevo po državnem pravu. To pismo je mnoge iznenadilo. Utegne pa imeti to dobro posledico, da bodo Čehi malo odjenjali, ker bi bili sicer osamljeni.

Dunaj, 21. sept. »Češka Revue« naznanja, da je dr. Körber namignil dr. Pacaku, da Čehi, ako opuste obstrukcijo in preidejo samo v opozicijo, dobe še jednega ministra, eventualno za trgovske zadeve, ter bi to mesto prevzel Vohanka. »Wiener Abendpost« pobija to vest.

Dunaj, 21. septembra. Dr. Ebenhoch je imel daljši pogovor z dr. Luegerjem. V političnih krogih se ta pogovor politično zelo uvaža. Nekateri menijo, da sta dr. Ebenhoch in dr. Lueger govorila o skupnem postopanju nemške katoliške ljudske stranke in pa nemških krščanskih socijalcev, kar bi vpliv Nemcev v državi pomnožilo.

Dunaj, 21. sept. Poljska katoliška stranka ustanovi šest volilnih odborov. Njeni kandidati se bodo izjavljali za ustanovitev katoliškega centra v drž. zboru.

Dunaj, 21. septembra. Nemška ljudska stranka bode seosebno naskočila mandate poslancev Jaxa, Neunteufela in Schoiswolla. Polzhoferja stranka se bo podpirala ter se nadeja, da pridobi soc.-dem. mandata Verkaufu in Zellerju.

Dunaj, 21. sept. Sinoči malo pred 6. uro se je pripeljal na Dunaj perzijski šah. Na Franc-Jozefovem kolodvoru ga je vsprejel cesar z nadvojvodi in drugimi dostojanstveniki, ter se odpeljal z njim na dvor, kjer se je vršil pozneje na čast šahu dvorni obred.

Celovec, 21. sept. Čevljar Wierens, ki je odpeljal neko šolsko deklico, ki je umrla, je bil obsojen na dosmrtno ječo.

Koper, 21. septemb. Dekan Karol Mechia je postal prošt v Kopru.

Pulj, 21. sept. Dr. Rizzi je odložil županstvo. Obč. svet ni vsprejel odločbe.

Brno, 21. sept. Nemški radikali so prosili nemško ljudsko stranko, naj stranki proti Slovanom na Moravskem skupno postopati.

Praga, 21. sept. O nesreči v Mostu se je včeraj na licu mesta prepričal namestnik grof Coudenhove in odredil preiskave. Izmed 83 delavcev jih je 40 našlo smrt.

Praga, 21. sept. Avskultanti in praktikanti dež. sodišča, ki so se pridružili prošnji nižjega uradništva za zboljšanje plač, so prišli v disciplinarno preiskavo.

Cagliari, 21. sept. Rimski listi poročajo: Radi „poveljevanja“ umora kralja Umberta je bil župnik Aerius obsojen v 6mesečno ječo.

Vojska na Kitajskem.

Dunaj, 21. septembra. (C. B.) Iz Pekina poročajo 17. t. m.: Japonci so včeraj napadli pri Helang-Tangu oddelek bokserjev ter ga razpršili. Padlo je do 20 bokserjev.

Washington, 21. sept. Poroča se, da ameriška vlada ne bo pritrdila predlogu grofa Bülowa.

Washington, 21. sept. (C. B.) Trdi se, da določje ameriška vlada noto vsem evropskim kabinetom kot odgovor na predlog Nemčije, v katerem bo priporočala angleški predlog, vendar tako, da se ne bo izrekla ne za in ne proti nasvetu grofa Bülowa.

Bruselj, 21. sept. Države so se zjediniše za nastopne mirovne pogoje: V Pekinu se pomnože straže veleposlaništev; kitajske trdnjave se razrušijo; vojaške posadke v pristaniščih se pomnože; vojski zasedejo važnejša mesta ob železnicah. Kina plača 1000 milij. vojne odškodnine.

Berolin, 21. septembra. Iz Šangaja se poroča, da so mednarodne čete vzele Peitang. Mej vstankom na Kitajskem je bilo umorjenih kristijanov 40 do 50.000. Kitajci bodo proti vsaki spravi, ki bi obsegala poniževalno kaznen nad cesarico, pač pa ne bodo branili princa Tuana in drugih njegovih pristašev. General Yunglu je zbežal iz Pekina v Paoting Fu, ker je zvedel, da bo aretovan.

London, 21. sept. Rusi so v Mandžuriji premagali večjo četo kitajsko.

London, 21. sept. Reut. urad poroča iz Pekina 14. t. m., da bo prežimilo v mestu 10.000 vojakov zunanjih čet. Največ bo Nemcev. Japonci umaknejo večinoma vse moštvo v Naga-Saki. Rusov ostane le 2000 v Pekinu.

London, 21. septembra. Iz Taku poročajo: Mejnarodne čete so včeraj

jutraj napadle utrdbi pri Keitangu. Bombardovanje se nadaljuje. Izgube bodo bržkone znatne.

Svileno blago za neveste gld. 10'50

in višje! — 14 metrov! — poštne in carine prosto! Vzorci z obratno pošto; ravno tako črne, bele in barvene. Hennebergove svile od 45 kr. do gld. 14'65 meter.

G. Henneberg, tovarne za svilo
5 (c. in kr. dvorni zalagatelj) v Carihu. 15 7-6

Umrli so:

19. septembra. Fran Pleško, sprevednika sin, 23 dni, Bohoričeve ulice 8, enteritis.
20. septembra. Anton Ponikvar, paznika sin, 2½ leta, Tržaška cesta 20, jetika.

V hiralnici:

18. septembra. Marija Mlakar, prodajalka, 81 let, ostarelost. — Jera Anderle, posestnica, 45 let, kap in behost.

V bolnišnici:

18. septembra. Frančiška Miklavčič, dnarica, 67 let, peritonitis perfor. carcin. intestin. — Barbara Cergan, dnarica, 70 let, paralysis cordis. — Fran Urečar, zidar, 43 let, naduha.

Meteorologično poročilo.

Višina nad morjem 306'2 m. srednji zračni tlak 736'0 mm.

Da	Čas opazovanja	Stanje barometra v mm.	Temperatura po Celziju	Veterevi	Nebo	Padavina v 24 urah v mm.
20	9 zveč.	741'0	17'8	si. jz.ah.	oblač.	
21	7. zjutr.	742'1	15'3	brev.etr.	oblač.	0'4
	2. popol.	742'5	22'3	sl. jug.	del. jasno	
Srednja včerajšnja temperatura 18'4 normale: 14'2.						

840 1—1

Vsem sorodnikom, prijateljem in znancem naznanjam pretužno vest, da je dne 20. t. m. ob 7. uri zvečer med sv. misijonom v Gospodu zaspal častiti gospod

Frančišek Zakrajšek
župnik v Dragi.

Pogreb bo dne 22. t. m. ob 10. uri dopoldne.
Blagega pokojnika priporočam v pobožno molitev.

Draga, dne 21. septembra 1900.

Tomaž Zabukovec,
duhovni pomočnik.

Tužnim srcem naznanjamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem pretužno vest, da je naš iskreno ljubljani soprog, oziroma oče, sin, brat, svak in stric, gospod

Ivan Marinko
črkostavec

po dolgotrajni, jako mučni bolezni, večkrat previden s sv. zakramenti za umirajoče, ves udan v voljo božjo, včeraj, dne 20. septembra, ob 7. uri zvečer v 29. letu starosti izročil blago dušo svojemu Stvarniku.

Pogreb nenadomestnega nam rajnika pojde v **soboto, dne 22. septembra, ob polu 6. uri popoldne** iz hiše žalosti, **Trnovske ulice št. 7**, na pokopališče k sv. Kristofu.

Sv. maše zadušnice se bodo brale v župni cerkvi sv. Janeza Krst. v Trnovem.

Dragega rajnika priporočamo v pobožno molitev in blag spomin.

V Ljubljani, dne 21. septembra 1900.

Ivanka Marinko roj. Žorž, soproga. — **Ivanček, Ivica, Marta, otroci.** — **Peter Marinko, oče.** — **Marija Marinko, mati.** — **Avust Marinko, brat.** — **Marija Marinko, sestra.**

Hiša je na prodaj.

pritlična, zidana, z opeko krita, s tremi sobami, kuhinjo, shrambo za jedila in kletjo. Je v najboljšem stanu ter stoji ob državni cesti in sredi velicega, obzidanega vrta. Zraven je drvarnica, kolnica in dober vodnjak. Cena zmerna; prodaj se takoj. Hiša je primerna za kakšnega umirovljenega gospoda.

Oglasiti se je pri g. **Emanuel Fux-u** v Metliki št. 129, Dolenjsko. 830 3—2

Lak, kovinasti, mrzel uporabljen v poljubni boji, za pozlatanje, optike, kleparje itd., je v zalogi pri tvrdki **RRATA EBERL** v Ljubljani, Frančiškanske ulice.

Vnanja naročila proti povzetju. 228 23 11—4

Učiteljica na glasoviru,

Marija Zottman, stanujoča v Ljubljani, Kolodvorske ulice št. 11, spodaj, se priporoča za **podučevanje**. Pričenja tudi vsak čas učni kurz. 838 2 1

Sprejemem takoj pridnega, krepkega dečka, starega 14 do 18 let, kot

učenca

za **mesarski obrt**. Ljubo bi mi bilo, ako bi imel že kaj pojma o tem obrtu.
Ponudbe naj se glase na upravnistvo „Slovenca“, ali pa naj dotičnik tamkaj poizve moj naslov ter se potem osebnostno do mene obrne. 834 3—1

Najnižje cene

Največji izbor

Preobleke

Popravila

L. Mikusch
tovarna dežnikov,
Ljubljana, Mestni trg 15.

Slovensko vinogradniško društvo

priporoča čast. duhovščini in slav. občinstvu iz svoje **zaloge na Glincah**

vipavski mošt

prve vrste, dalje **staro ceneno**

dolenjsko in štajersko vino

in fino

desertno vino v steklenicah

t. j. **ljutomerec, refošk in muškati.**

837 3—2

Mašno vino je v zanesljivi zalogi.

Koledar
katoliškega tiskovnega društva
v Ljubljani za l. 1901

z jako zanimivo in rabno vsebino, z imenikom učencev za več ko 400 šolarjev, z zapisnikom bolnikov, gospodarskim zapisnikom itd. stane v „Katoški“ Bukvarni krasno vezan 2 K 30 h., po pošti pošiljan 10 h. več.

Umetnijski zavod
za slikanje na steklo
B. ŠKARDA v Brnu.

Izdeluje zlasti:

cerkvena okna različne izvršitve.

Ceniki in strokovni svet brezplačno.

Osemkrat odlikovan s prvimi darili

Dunajska borza.

Dne 21. septembra.	
Skupni državni dolg v notah	97'05
Skupni državni dolg v srebru	96'85
Avstrijska zlata renta 4%	116 16
Avstrijska krona rent 4%, 200 kron	97'60
Ogerska zlata rent 4%	114'75
Ogerska krona rent 4%, 200	90'70
Avstro-ogerske bančne delnice, 600 gld.	1707—
Kreditne delnice, 160 gld.	656—
London vista	242—
Nemški drž. bankovci za 100 m. nem. drž. velj.	118'32

Dne 20. septembra.	
3-2% državne srečke l. 1854, 250 gld.	172 —
5% državne srečke l. 1860, 100 gld.	161'50
Državne srečke l. 1864, 100 gld.	195—
4% zadolžnice Rudolfove želez. po 200 kron	93'60
Tisne srečke 4%, 100 gld.	142'50
Dunavske vravnave srečke 5%	252'50

Dunavsko vravnavno posojilo l. 1878	107—
Zastavna pisma av. osr. zem.-kred. banke 4%	94'20
Priporočne obveznice državne železnice	—
južne železnice 3%	317—
južne železnice 5%	119'50
dolenjskih železnic 4%	99'50
Kreditne srečke, 100 gld.	392—
4% srečke dunav. parobr. družbe, 100 gld.	367—
Avstrijskega rudečega križa srečke, 10 gld.	42'75
Ogerskega	20'25
Budimpešt. bazilika-srečke, 5 gld.	12'80
Rudolfove srečke, 10' gld.	62—

Salmove srečke, 40 gld.	170—
St. Genois srečke, 40 gld.	195—
Waldsteinske srečke, 20 gld.	—
Ljubljanske srečke	47'50
Akcije anglo-avstrijske banke, 200 gld.	274'50
Akcije Ferdinandove sev. želez., 1000 gl. st. v.	6070—
Akcije tržaškega Lloydja, 500 gld.	798—
Akcije južne železnice, 200 gld. sr.	112'50
Splošna avstrijska stavbna družba	149—
Montanska družba avstr. plan.	466'50
Trboveljska premogarska družba, 70 gld.	436—
Papirnih rubljev 100	255'50

Nakup in prodaja
vsakovrstnih državnih papirjev, srečk, denarjev itd.
Zavarovanja za izgube pri žrebanjih, pri izžrebanju najmanjšega dobitka. — **Promese** za vsako žrebanje.
Kulanična izvršitev naročil na borzi.

Menjarnična delniška družba
„MERCUR“
l. Wollzeile 10 in 13, Dunaj, l. Strobelgasse 2.

Pojasnila vseh gospodarskih in finančnih stvarih, potem o kursnih vrednostih vseh špekulacijskih vrednostih papirjev in vestni sveti za dosego kolikor je mogoče visocega obrestovanja pri popolni varnosti
naloženih glavnice.